

Barns och ungdomars rätt inom hälso- och sjukvården

Vilka rättigheter har barn och ungdomar i hälso- och sjukvården?

FN:s barnkonvention definierar barns rättigheter. Nordiskt nätverk för barn och ungas rätt och behov inom hälso- och sjukvård (NOBAB) har tagit fram riktlinjer för att säkra att barn och unga bemöts och vårdas på bästa sätt. I patientlagen lyfts också barns och ungdomars delaktighet och inflytande i sin vård fram.

Inom hälso- och sjukvården i Region Jönköpings Län arbetar vi med att bevaka och utveckla barns och ungdomars rättigheter när du besöker vården. Därför har vi tagit fram den här broschyren där du kan läsa vilka rättigheter du har när du besöker hälso- och sjukvården.

Alla barn har rätt till hälso- och sjukvård

DET BETYDER ATT:

- Du har rätt till den vård som passar dig bäst
- Läkaren gör en bedömning av vilken vård som passar bäst för dig. Ibland kanske du kan vara hemma och bara komma på korta besök till vården. Ibland behöver du kanske stanna kvar på sjukhus och då får du möjlighet till det.

Vårdform

”Barn ska läggas in på sjukhus endast när den nödvändiga behandlingen och omvårdnaden inte kan ges på ett lika bra sätt i hemmet eller i öppen vård.” NOBAB punkt 1.

Alla barn och ungdomar har rätt till trygghet i hälso- och sjukvården

DET BETYDER ATT:

- du har rätt att ha dina föräldrar eller någon annan närstående med dig när du är på besök i vården om du vill
- du och dina föräldrar ska få veta hur det fungerar i vården och vilka personer du kommer få träffa
- personalen lyssnar på dig och dina föräldrar
- om du sover kvar på sjukhus får dina föräldrar eller någon annan närstående vara hos dig hela tiden
- du får använda dina egna kläder och saker så gott det går
- om du sover kvar på sjukhus har du rätt att få besök av dina syskon och kompisar om du orkar

Relationer, närhet och trygghet

"Barn på sjukhus har rätt att ha föräldrar eller annan närstående hos sig under hela sjukhusvistelsen." NOBAB punkt 2.

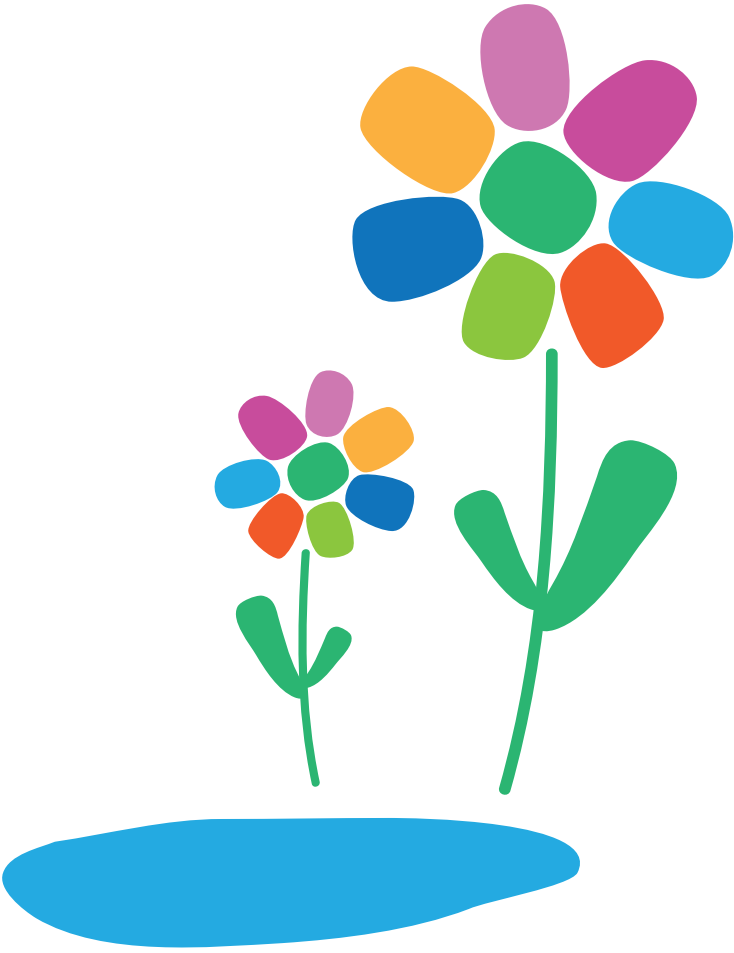
Alla barn och ungdomar har rätt att ha sina föräldrar hos sig vid besök inom hälso- och sjukvården

DET BETYDER ATT:

- när du besöker vården får du ha en förälder med dig hela tiden
- om du ska sova på sjukhus får en förälder sova hos dig på ditt rum, om du vill
- personalen ger dina föräldrar information, råd och stöd så de kan hjälpa dig på bästa sätt
- du och dina föräldrar får den kunskap och stöd ni behöver så att ni kan sköta din behandling själva så mycket som möjligt

Föräldramedverkan

"Föräldrar skall få hjälp och uppmuntran att stanna hos sitt barn och få möjlighet att övernatta. Föräldrar skall inte behöva få extra kostnader eller förlora i inkomst i samband med barnets sjukhusvistelse. Föräldrarna skall få information om avdelningens arbetssätt och rutiner och få stöd att aktivt ta del i barnets vård." NOBAB punkt 3.

Alla barn och ungdomar har rätt att få information från hälso- och sjukvården som är lätt att förstå och som är anpassad till barnets förutsättningar

DET BETYDER ATT:

- du får veta vilken sjukdom du har och hur den kan påverka dig
- du får veta vilken undersökning eller behandling du ska få, hur den går till och hur du förväntas må
- du får prata med personal som kan svara på dina frågor och berätta för dig på ett sätt som du förstår
- personalen använder ord som du förstår och tar hjälp av berättelser, bilder och lek
- om du vill får du prata med personalen själv utan att dina föräldrar är med
- du har rätt att träffa en tolk om du behöver det
- du och dina föräldrar har rätt att läsa din journal

Information

”Barn och föräldrar skall få information om barnets sjukdom, behandling och vård på ett sätt som de kan förstå och som är anpassat till barnets ålder. Åtgärder skall vidtas för att minska fysisk och psykisk stress.” NOBAB punkt 4.

Alla barn och ungdomar har rätt till medbestämmande i hälso- och sjukvården

DET BETYDER ATT:

- du och dina föräldrar skall göras delaktiga i beslut som gäller undersökning, behandling och vård av dig
- din doktor ska berätta för dig och dina föräldrar vilka nackdelar och alternativ det finns med varje behandling
- personalen lyssnar på dig och dina föräldrars åsikter och rättar sig efter dem när det går
- personalen lyssnar och förstår när du känner dig orolig
- du får avbryta en undersökning eller behandling för att ta en paus eller för att försöka igen vid ett annat tillfälle
- personalen ska samarbeta med dig och göra dig delaktig i beslut som handlar om dig
- du får berätta hur du mår och hur du känner och personalen lyssnar på dej

Medbestämmande

"Barn och föräldrar ska, efter grundlig information, vara delaktiga i beslut som gäller behandling och vård av barnet. Alla barn skall skyddas mot onödiga medicinska behandlingar och undersökningar."

NOBAB punkt 5.

Alla barn och ungdomar har rätt till en säker och inspirerande miljö vid besök inom hälso- och sjukvården

DET BETYDER ATT:

- lokaler är utrustade så att du känner dig välkomnad
- miljön är trygg och säker för dig
- det finns leksaker, böcker, filmer, pyssel och annat som du tycker om att göra oavsett hur gammal du är
- barn på sjukhus ska vårdas på barn-och ungdoms-avdelning med andra barn och inte på vuxenavdelning
- rummen ser ut på ett sätt som gör att du kan och får lust att leka
- du får träffa och leka med andra barn när du vårdas på sjukhus
- dina syskon och kompisar får lov att hälsa på dig när det är möjligt

Miljö

”Barn ska vårdas tillsammans med andra barn och inte på vuxenavdelning. Barn behöver träffa jämnåriga för lek och aktiviteter under trygga förhållanden. Det får inte finnas åldersbegränsningar för besökare till barn.”
NOBAB punkt 6

Alla barn och ungdomar har rätt att få gå i förskola och skola

DET BETYDER ATT:

- det ska finnas lokaler för förskola, skola och fritidsverksamhet på sjukhuset (på sjukhuset kallas förskola och fritidsverksamhet för lekterapi)
- det ska finnas möjlighet till lekterapi och skola även när du inte kan lämna rummet då du är på sjukhus
- du får undervisning och möjlighet till lek samt fritids- och kulturaktiviteter när du är på sjukhuset
- du kan ha kontakt med din vanliga skola när du är på sjukhus

Stöd i utvecklingen

"Barn ska ha möjlighet till lek och skolundervisning som är anpassad till deras ålder och sjukdomstillstånd, i en miljö som ska vara utformad och utrustad för att möta deras behov. Personal ska vara specialutbildad för att arbeta med sjuka och funktionshindrade barn." NOBAB punkt 7

Alla har rätt till personal som vet hur de ska ta hand om barn och ungdomar

DET BETYDER ATT:

- personalen har speciell utbildning och kunskap så att de kan ta hand om dig oavsett hur många år du är
- personalen kan se vad det är du behöver hjälp med
- du får annan hjälp än vad som finns på mottagningen eller avdelningen om du behöver det
- om du inte är nöjd med hur personalen tagit hand om dig eller något inte känts bra under ditt besök kan du och dina föräldrar berätta detta för personalen eller deras chef

Kvalificerad personal

"Personal som vårdar och behandlar barn ska ha sådan utbildning och kompetens att de kan bemöta de fysiska och psykiska behoven hos barnet och dess familj." NOBAB punkt 8

Alla barn och ungdomar har rätt att träffa personal som vet vem de är

DET BETYDER ATT:

- om du kommer flera gånger till samma ställe har du rätt att få träffa samma personer som du träffat tidigare, om det går
- det finns en plan för hur personalen ska ta hand om dig
- ny personal får information om dig och hur du vill ha det
- om du måste byta avdelning på sjukhus vet personalen om att du kommer och vem du är
- du vet vad som är planerat för dig när du lämnar vården

Kontinuitet

"Vård och behandlingsteamet skall vara organiserat så att det tillförsäkrar varje barn kontinuitet i vården." NOBAB punkt 9

Alla barn och ungdomar har rätt till respekt

DET BETYDER ATT:

- du blir tilltalad med ditt namn
- du blir sedd som du den du är
- du blir lyssnad på
- personalen är vänlig och trevlig mot dig
- du får vara med och bestämma om din vård tillsammans med dina föräldrar
- du blir respekterad om du vill vara i fred
- du kan berätta saker för personalen som du inte vill att dina föräldrar ska veta
- du får hjälp om du berättar att någon gör dig illa
- all personal känner till och följer reglerna om tystnadsplikt, det vill säga att:
 - det som gäller dig inte får sägas till någon annan
 - om saker du sagt i förtroende till personalen måste berättas för någon annan ska du få reda på vad som berättas och för vem

Relationer, närhet och trygghet

"Barn skall bemötas med takt och förståelse och deras integritet skall respekteras."

NOBAB punkt 10

